

Fotograf mizející Prahy

Praha měla ohromné štěstí, že v 19. století žili v jejích zdech takoví velikáni, jako byl Vincenc Morstadt, jenž ve svých vedutách zachytil život hlavního města od dvacátých let do poloviny osmdesátých, magistrátní úředník Antonín Langweil, který v první třetině století krok za krokem prošel Starým Městem, Josefem, Malou Stranou a Hradčanami a zobrazil nám je jako přesnou zmenšeninu, a Jindřich Eckert, fotograf, který od druhé poloviny padesátých let až do své smrti mapoval ulici za ulicí, náměstí za náměstím, mosty přes řeku i mizející zákoutí.

Každý z nich přistupoval k námětu jinak. Jeden svým akvarelovým viděním, druhý poctivě měřil každou uličku, aby pak doma z papíru vytvořil kouzelný obraz města, třetí se svým fotoaparátem zachycoval pražské mosty, tramvaje, mizející

dvory, ba i celé ulice a náměstí. Díky oněm třem a dalším, kteří šli v jejich šlépějích anebo se pokoušeli jim konkurovat, máme dodnes velmi podrobnou představu, jak se tehdy žilo, jak město vypadalo, jak se postupně měnilo...

Nás dnes zajímá zvláště Jindřich Eckert (1833-1905). Koncem století se systematicky věnoval mapování mizející Prahy. V asanaci devadesátých let a počátku dvacátého století začaly totiž mizet nejen staré neutěšené domy Josefova, ale

i kouzelná zákoutí, které již nová výstavba nemohla nahradit. I řeka, nábreží se začaly měnit. U všeho Eckert byl. Částečně proto, že šlo o magistrátní objednávky, částečně pro své rozhodnutí zachovat budoucím mizející tvář města. Díky tomu vznikly i fotografické soubory *Asanace Starého Města*, *Pražské sady*, ale i série pražských tramvají, obchůdků v centru,

pouličních prodavačů, prvních automobilů... (Více o asanaci a boji proti zbytečnému bourání na str. 11)

V roce 1905 Eckert umírá na zápal plic. Jeho ateliér se ještě tři roky snaží obstát v konkurenci. Není tu však už jeho zakladatel a jeho konexe. V roce 1908 je vyvolána fotografie v *Ateliéru Eckert* naposledy. Je možné však bilancovat. Jen Praha je

zachycena na 12 038 negativěch. A dalších negativů nám Eckert zanechal na sto čtyřicet tisíc. Většina z nich je dodnes k dispozici a připravena podat své svědectví nejen o onom 19. století, ale i o mizející Praze a hlavně o umění chudého chlapce, z něhož se díky svému umu stal dokonce císařský rada, ale hlavně veliký český fotograf.

Jaroslav KOJZAR

Pražské Národní technické muzeum (NTM) nabízí do 11. října putovní výstavu věnovanou Nuselskému mostu – unikátnímu architektonickému dílu druhé poloviny dvacátého století. Nuselský most, nesoucí od 22. února 1973 do ledna 1990 jméno Klementa Gottwalda, elegantně propojil dva břehy Nuselského údolí a dnes si bez něho tuto část Prahy, vlastně celé město, nedovedeme představit.

Výstava pojednává nejen o mostu samotném, ale i o historii myšlenky přemostění Nuselského údolí spojené s řešením dopravy v rostoucí metropoli. Je doplněna mnoha originálními – vybranými panely se soutěžními návrhy, dobovým modelem neuskutečněné varianty mostu ze 40. let minulého století a dosud nepublikovanými fotografiemi ze stavby mostu. Je vhodně zakonponována do expozice *Architektury, stavitelství a designu* NTM (v Malé galerii), kam tematicky patří. Zájemce si také může vyslechnout pořad ČT *Retro* pojednávající právě o tomto mostu. A nevádí snad ani jeho tradiční ironie. Nic totiž nemůže shodit špičkovou práci všech dělníků, techniků a architektů, kteří most díky svému umu a schopnostem postavili.

Vlajková loď

Most se stal ve své době díky zajímavému technickému řešení, nadčasové elegantní formě i originálnímu konstrukčnímu nápadu vlajkovou lodí mostního stavitelství v socialistickém Československu. A toto vše se cení dodnes. Nikoli náhodou most jako technická památka získal v roce 2000 ocenění *Stavba století* v kategorii *Dopravní stavby*.

Most, spojující centrum s pankráckou plání a jihovýchodem Prahy (díky tomu jsou cestující z této části hlavního města doslova za pár minut ve středu města) byl postaven v letech 1967-1973, slavnostní kolaudace proběhla 22. února 1973 za účasti nejvyšších státních představitelů, a o rok později projela jeho tubusem, jakoby zavěšeným pod mostem, první souprava metra. Právě v tom spočívá jedna z důmyslností stavby: spojení mostní části pro automobilovou dopravu (s chodníkem pro pěší, resp. pro cyklisty, nyní zabezpečeným proti sebevrahům)

s tunelem pro metro. Ačkoli mají pilíře mostu i tubus monumentální rozměry, je stavba jako celek podle mínění odborníků citlivě začleněna do svého okolí. Výška mostu činí 42,5 metru, horní část je široká 26,5 metru. Délka mostu je 485 metrů.

Architekta Stanislava Hubičku, jenž byl hlavním architektem Projektového ústavu dopravních a inženýrských staveb

Jedinečný most nad Nuselským údolím

(PŮDIS), ovlivnil doznívající předválečný funkcionalismus s důrazem na čistotu formu a účelnost. »Když došlo na betonování, použil se český cement, česká ocel a čeští inženýři to počítali na logaritmických pravítkách,« poznamenal na podzimní vernisáži výstavy její spoluautor Petr Krajčí z NTM.

Současný pohled na Nuselský most

FOTO – autorka

Na stavbu se použilo 22 tisíc metrů krychlových betonu a čtyři tisíce tun oceli. I čestný předseda České komory autorizovaných inženýrů a techniků Václav Mach na otázku ČTK ocenil, že tenkrát vše dokonale a bezchybně spočítat bylo velice složité, a způsob konstrukce a stavby byl na svou dobu jedinečný.

Pár zajímavostí

Na výstavě je možné se seznámit s různými zajímavostmi. Pamětníci si samozřejmě vzpomenu na televizní záběry zatěžkávací statické zkoušky mostu (1970), kdy na něj vjelo 66 tanků rakovnického pluku Československé lidové armády a byly navaleny tři tisíce tun říčního písku. Tanky na mostě tehdy s napětím sledoval celý národ. Zajímavé byly dynamické zkoušky impulsními raketovými motory umístěnými na čtyřech stanovištích na vozovce mostu. Výsledky ovlivňovalo vysílání Čs. rozhlasu, které rušilo citlivé přístroje, a proto muselo být na určitý krátký časový úsek přerušeno. Jiné dynamické zkoušky zajišťovaly nákladní vozy Tatra za současného projíždění souprav metra tubusem. Detaily těchto nezbytných operací, které dopadly dobře, jsou popsány právě na informačních tabulích výstavy.

Národní výbor hl. m. Prahy definitivní rozhodnutí k výstavbě mostu vydal 6. prosince 1960. Původně měla vést jeho tubusem jen podzemní tramvaj. To se změnilo vládním usnesením z 9. srpna 1967, kdy padlo rozhodnutí o stavbě metra. V souvislosti s výstavbou mostu bylo zbouráno šestnáct domů ve Svatoplukově ulici v Nuslích.

Na závěr jména hlavních tvůrců, i když jmenný seznam všech, kdož se o tuto stavbu zasloužili, by pravděpodobně zabral mnoho místa: most byl stavěn podle koncepce Ing. Jana Vítka, Ing. Miroslava Sůry a Ing. architekta Roberta Bucháčka, konečnou dokumentaci k návrhu vypracovali Ing. Svatopluk Kobr, Ing. Vojtěch Michálek a již zmíněný inženýr architekt Stanislav Hubička.

Od února do května pořádá NTM cyklus přednášek věnovaných tomuto mostu.

Monika HOŘENÍ

Co může a zmůže umění?

Věra Beranová

O tom, že je karikatura uměním, není pochyb. Stejně jako jiné umělecké druhy a žánry je i karikatura dobrá, či špatná. Ale ona je uměním často s velkým společenským dosahem. O tom, a to v plné míře, se

mohou přesvědčit i současní návštěvníci Centra DOX v Praze-Holešovicích.

V tradici českého výstavnictví snad nikdy nenastala situace, kdy byla expozice hlídána bodyguardy. Od druhé stře-

měsíce února tomu tak je. Před areálem a v prostorách galerie funguje zvýšená ostraha. Středa jako den otevření výstavy je zvolena symbolicky, coby den, kdy v Paříži pravidelně vychází časopis *Charlie Hebdo*, jehož redaktoři se stali obětmi atentátu. Čtenář si jistě dovede odvodit, o jakou výbušnou výtvarnou přehlídku asi půjde. Jedná se o výstavu titulních stran tohoto časopisu od roku 1960, kdy nesl jméno *Hara-Kiri*, s přerušeními, až do současnosti. Leoš Válka jako zakladatel Centra současného umění DOX spolu se svými spolupracovníky si uvědomil totální aktuálnost tématu, o to více, že pro běžného čtenáře byl tento časopis u nás téměř neznámý.

Galerie DOX se touto současnou přehlídkou připojila k dalším evropským výstavním domům. Exponáty jsou obálky časopisu, kde většina textových částí je přeložena. Bez jejich porozumění by řada obrázků ztrácela smysl. Výstava je instalována ve třetím patře galerie na mobilních stojanech. Jedinečná přehlídka vznikla z iniciativy Leoše Války, který jednotlivá díla zapůjčil od soukromých sběratelů.

Vlastním smyslem výstavy je seznámit diváka se zdrojem, podnětem tak hrůzného činu. A v této souvislosti inspiruje diváka k zamyšlení nad jednou podstatnou otázkou: *Jakou funkci v životě jedince i celé společnosti má sehrávat a sehrává umělecké dílo? Jaký*

má smysl, když podnítl tak hrůznou reakci? V případě karikatur časopisu Charlie Hebdo si troufám napsat, že u těchto karikatur jednoznačně převládá funkce provokativní, politicko-ideová. Je evidentní, že smyslem karikatur byly a jsou tyto funkce, i když jejich předpokladem musí být jistá umělecká úroveň. Problém však nastane, když začneme uvažovat o prostředí, situaci, ve kterých se tyto karikatu-

ry vyskytují. A tady se úvahy nad uměleckými díly přesouvají z pole umělecko-estetického na pole psychologicko-sociologické.

Doufáme, že výstava časopisu *Charlie Hebdo* proběhne v klidu, bez incidentů, že si každý návštěvník odpoví sám jak na aktuální otázky, tak i na ty obecnější, o smyslu, poslání umění v našem dnešním světě.

Výstava v Centru DOX je plánovaná do 9. března.

KULTURNÍ PONDĚLKY V HALÓ NOVINÁCH

16. února
23. února
2. března

Literatura
Kina a divadla
Hudba